

03.05.2017

Sisäministeriö

kirjaamo@intermin.fi

maahanmuutto-osasto@intermin.fi

Viite Sisäministeriön lausuntopyyntö SM017:00/2016 SMDno-2016-696

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN LAUSUNTO: HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI ULKOMAALAISLAIN JA ULKOMAALAISREKISTERISTÄ ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö (STM) lausuu otsikossa esitetystä asiasta seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia siten, että siihen lisättäisiin oleskeluluvan myöntämisen perusteeksi ns. kasvuyrityksen perustaminen Suomeen. Tämä edellyttäisi Tekesin myönteistä lausuntoa (47 g ja 47 h §). Kyseessä olisi nykytilaan verrattuna uusi peruste oleskeluluvulle. Lisäksi jatkossa oleskelulupa yrittäjyyden perusteella olisi mahdollista myöntää riippumatta yhtiömuodosta. Kyseessä olisi oleskeluluvan myöntämisen perusteen selkeyttäminen niin, että lupamenettelyssä ei olisi yritysmuodosta riippuvia eroja. Ammatinharjoittajan oleskelulupaperusteen poistaminen ulkomaalaislaista ja kaikkien yrittäjien ryhmittäminen yrittäjä -käsitteen alle merkitsisi ammatinharjoittajien osalta mahdollisuutta työskennellä toisen lukuun. Oleskeluluvan myöntämisen perusteiden muuttaminen heijastuu myös oleskeluluvan saajan perheenjäsenten mahdollisuuteen saada oleskelulupa.

Esityksen tavoitteena on tukea yrittäjyyttä ja sitä kautta talouskasvua ulkomaalaislain keinoin. Esityksellä korjattaisiin ulkomaalaislainsäädännössä ilmenevät puutteet yrittäjien maahanmuuton osalta sekä sujuvoitettaisiin olemassa olevaa oleskelulupaprosessia. Esityksen mukaan yrittäjyyttä koskeva ulkomaalaislainsäädäntö saatettaisiin näin vastaamaan tämän päivän kansainvälisen toimintaympäristön vaatimuksia edesauttaen kansainvälisten yrittäjien saamista Suomeen. Yrittäjyyttä koskevilla säännöksillä edesautettaisiin osaltaan myös Suomessa opiskelleiden ulkomaalaisten maahan jäämistä opintojen jälkeen, sillä erityisesti kasvuyrittäjät ovat usein nuoria henkilöitä. Toiseksi esityksen tavoitteena on sujuvoittaa jatkolupavaihetta, mikä hyödyttäisi sekä oleskeluluvan hakijaa että viranomaista.

STM toteaa, että ehdotukseen otettu yrittäjän määritelmä vastaisi pääosin yrittäjän eläkelain (1272/2006) 3 §:n yrittäjämääritelmää. Pykäläviittausta tarkoitetaan, että suljetaan pois perheenjäsenten vaikutus osakkaan omistusosuuden laskemisessa, ts. vain osakkaan itsensä omistus otettaisiin huomioon yrittäjää määriteltäessä. Samalla on suljettu pois myös osakkaan väliomistus, jolloin vain suora omistus otettaisiin huomioon. Ministeriö ehdottaa, että hallituksen esityksessä yrittäjää koskevan ulkomaalaislain määritelmän perusteluja tarkennettaisiin siltä osin, miksi yrittäjän eläkelain mukaista määritelmä ei käytetä sellaisenaan.

Yrittäjän eläkelain säännöksiin viitataan myös sosiaaliturvalainsäädännössä. Asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) mukaan yrittäjällä tarkoitetaan henkilöä, joka on yrittäjän eläkelain (1272/2006) perusteella velvollinen ottamaan sanotun lain mukaisen vakuutuksen tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2016) 3 §:ssä tarkoitettua maatalousyrittäjää, joka on velvollinen ottamaan sanotun lain 10 §:n mukaisen vakuutuksen. Yrittäjän eläkelain mukaan Suomessa asuva yrittäjä on velvollinen ottamaan eläkevakuutuksen, jos vuosityöansio on vähintään 7 645,25 euroa (2017) ja jos yritystoiminta on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään neljä kuukautta. Yrittäjä voi ottaa eläkevakuutuksen vapaaehtoisesti, jos työansio jää alle vuosityöansiorajan, mutta jos yritystoiminnan harjoittaminen kuitenkin jatkuu vähintään neljä kuukautta.

Edellä kerrotusta seuraa, että ulkomaalaislain mukaisen yrittäjän määritelmän täyttävä henkilö, jolle myönnetään yrittäjän oleskelulupa, ei välttämättä kuulu Suomen asumisperusteiseen sosiaaliturvaan ja sairausvakuutuksen piiriin. Kolmannen maan kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä osalta ainoa peruste kuulua Suomen asumisperusteiseen sosiaaliturvaan on Suomessa asuminen. Jos yrittäjällä on kuitenkin yrittäjän eläkelain mukainen eläkevakuutus, kuuluu hän sairausvakuutuksen piiriin riippumatta siitä, pidetäänkö häntä asuvana vai ei. Yrittäjän työtapaturmavakuutuksen ottaminen on puolestaan vapaaehtoista ja siihen on mahdollisuus vain yrittäjän eläkelain mukaisesti pakollisesti tai vapaaehtoisesti vakuutetuilla yrittäjillä.

Oleskeluluvalla ja sen sisällöllä on merkitystä työttömyysturvajärjestelmän kannalta sikäli, että toisen lukuun työskentelemisen mahdollistava oleskelulupa on edellytys sille, että henkilö voi halutessaan ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon (78 §). Jatkossa kaikilla yritystoiminnan perusteella oleskeluluvan saaneista olisi tämä mahdollisuus. Oikeudella ilmoittautua työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon on puolestaan merkitys työttömyysetuusoikeuden syntymiselle: etuutta voidaan maksaa vain työttömäksi työnhakijaksi hyväksytylle henkilölle.

Ehdotetut muutokset laajentavat ryhmää, jolla halutessaan olisi oikeus ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistossa ja näin mahdollisesti tulla oikeutetuksi työttömyysetuuksiin. Kasvuyrityksen perustajaa koskisi kuitenkin Tekesin tekemä ennakoarviointi (47 g §), ja kaikkia yrittäjiä koskisi voimassa olevan ulkomaalaislain 36 ja 58 § mukainen mahdollisuus oleskeluluvan peruuttamiseen, jos käy ilmi, että hakijan maassa oleskelun tarkoitus on muu kuin yritystoiminnan harjoittaminen.

Esitetyt muutokset koskevat pientä henkilöryhmää, joten niillä ei oletettavasti ole huomionarvoista vaikutusta etuuksiin taikka niiden toimeenpanotehtävän hoitamiseen.

Kansliapäällikön sijainen,
osastopäällikkö

Outi Antila

Hallitussihteeri

Susanna Rahkonen

